

Dječji vrtići Dubrovnik

Iva Vojnovića 34

20 000 Dubrovnik

020/ 332 - 411

ravnateljica@vrtici-du.hr

PROGRAM PREDŠKOLE

Dolores Aleksić, prof. pedagogije, savjetnica

Nikica Kličan, prof. psihologije, savjetnica

Vinka Jauković, prof. pedagogije i lingvistike

Nikolina Vidojević, prof. pedagogije i filozofije

Boja Milan Mustać, prof., ravnateljica

Dubrovnik, ožujak 2016.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Ustrojstvo programa	5
3. Materijalni uvjeti	7
4. Odgojno-obrazovni rad.....	8
5. Njega i skrb za tjelesni rast i zdravlje djece	10
6. Naobrazba i usavršavanje odgojnih djelatnika	11
7. Suradnja s roditeljima.....	12
8. Suradnja sa vanjskim ustanova.....	12
9. Vrednovanje programa	13
10. Financiranje programa.....	14
11. Zaključak	15
12. Literatura	16
13. Prilozi	18

1. Uvod

Polazak u školu značajan je trenutak u životu svakog djeteta pa je važno dijete za njega što bolje pripremiti. Ovaj program namijenjen je djeci koja se nalaze u godini pred polazak u osnovnu školu, a koja nisu obuhvaćena ni jednim drugim programom predškolskog odgoja u dječjem vrtiću.

Ovim programom nastojat će se osigurati svakom djetetu u godini dana, prije polaska u školu, optimalne uvjete za razvijanje i unaprjeđivanje vještina, navika i kompetencija te stjecanje spoznaja i zadovoljavanje interesa koji će mu pomoći u prilagodbi na nove uvjete života, rasta i razvoja u školskom okruženju. (Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju »Narodne novine«, broj 10/1997., 107/2007. i 94/2013). Djetinjstvo je doba najvećeg mogućeg utjecaja na razvoj osobe i zato je ono iznimno važno razdoblje u životu čovjeka.

Program rada temelji se na Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece RH, Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, sukladno Zakonu o predškolskom odgoju i naobrazbi i Državnim pedagoškim standardima predškolskog odgoja i naobrazbe.

Cilj programa

Cilj ovog programa je zadovoljavanje djetetovih razvojnih potreba i interesa te poticanje svih aspekata djetetova razvoja. Djeca koja dosad nisu bila uključena u sustav predškolskog odgoja imaju priliku obogatiti svoja socijalna iskustva i razviti socijalne vještine. To je ono što dijete ne može u cijelosti dobiti u svome roditeljskom domu i samim time predstavlja prioritet u programu. Program predškole, prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, uključuje osobnu, emocionalnu i tjelesnu, obrazovnu i socijalnu dobrobit djeteta.

Zadaci programa

Tjelesni i psihomotorni razvoj:

- razvijati navike nužne za očuvanje zdravlja, održavanje higijene tijela i neposredne okoline

- razvijati grubu i finu motoriku / senzomotorni razvoj, okulomotornu koordinaciju
- zadovoljavati potrebu za kretanjem kroz igru
- razvijati sve prirodne oblike kretanja

Socio - emocionalni razvoj i razvoj ličnosti:

- razvijati pozitivnu sliku o sebi
- učiti dijete prepoznavati, imenovati i kontrolirati emocije
- razvijati suradnju i nenasilno rješavanje sukoba
- potaknuti dijete na učenje kroz igru i vlastitu angažiranost
- poticati otvorenost za učenje u interakciji s drugima
- stjecati društvene vještine koje su potrebne za uspješno snalaženje u školi

Spoznajni razvoj:

- razvijati osjete i percepciju
- poticati stvaranje pojmova i uočavanje veza i odnosa među predmetima i pojavama
- poticati razvoj mišljenja, zaključivanja i rješavanja problema
- razvijati pažnju, koncentraciju i pamćenje
- razvijati vještine početnog čitanja i pisanja

Govor, komunikacija, izražavanje i stvaralaštvo:

- poticati govorni razvoj i bogaćenje rječnika
- poticati različite oblike govornog, scenskog, likovnog i glazbenog izražavanja
- potaknuti razvoj komunikacijskih vještina

2. Ustrojstvo programa

Program predškole namijenjen je za djecu, u godini pred polazak u školu, koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškolskog odgoja u vrtiću, u trajanju od 250 sati.

Program će se provoditi u popodnevnim satima, u razdoblju od 1. listopada do 31. svibnja, tri puta tjedno u vremenu od 13 sati, s najviše 20 djece u prostorima namijenjenima za provođenje programa predškole u Dječjim vrtićima Palčica, Pčelica i Izviđač u dobi od pete, šeste i sedme godine života. U sklopu provedbe 250 – satnog trajanja programa predškole, predviđeno je najmanje, 10% od ukupnog broja sati za provedbu drugih aktivnosti izvan ustanove kao što su posjete, izleti, kulturne priredbe, zdravstveni i sportski programi.

Tablica 1

Ritam provođenja programa predškole za djecu koja nisu obuhvaćena niti jednim programom vrtića, uključujući i djecu s teškoćama u razvoju											
Dan u tjednu	Vrijeme provode nja (sati)	Dan u tjednu	Vrijeme provode nja (sati)	Dan u tjednu	Vrijeme provode nja (sat)	Tjed no sati	Sati		Druge aktivnosti izvan vrtića (sati)		Godi šnje sati
							Mj	God	Mj	God	
Poned jeljak	2.5	Srijeda	2.5	Petak	2	7	28	224	3.25	26	250

U program predškole uključivat će se djeca s teškoćama u razvoju, kojoj će se omogućiti program predškole dvije godine prije polaska u školu, prema osobnom interesu djece i roditelja, a u skladu s individualnim potrebama i interesima djece. Uključivanjem djece s teškoćama u program predškole, broj djece smanjivati će se za 2 ili 4 djeteta ovisno o stupnju teškoće. Budući da je program predškole obavezni program odgojno-obrazovnoga rada za djecu u godini dana prije polaska u osnovnu školu i dio je sustava odgoja i

obrazovanja u Republici Hrvatskoj, sadržaji ovog programa namijenjeni su za djecu koja nisu obuhvaćena niti jednim programom vrtića, uključujući i djecu s teškoćama u razvoju.

Program će provoditi odgojiteljice, više stručne spreme sa položenim stručnim ispitom, zaposlene na puno radno vrijeme: Tatjana (Zvono) Pejić, Nikolina (Kinkela) Agatić, Deša Čižek, Marija Veselić Grujić, Renata Nedjeljka Prkačin, Dijana (Šerkić) Batinović.

U prilogu je za svaku odgojiteljicu diploma (potvrde o stručnoj osposobljenosti).

Prema Državnom pedagoškom standardu za predškolski odgoj i naobrazbu, planiraju se formirati skupine od 15 do 20 djece ili manje, ovisno o broju djece polaznika programa predškole.

Kompetencije koje bi dijete, u godini pred polazak u školu trebalo steći i/ili unaprijediti, odnose se na komunikaciju na materinskom jeziku, elementarnu komunikaciju na stranim jezicima, matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji, učiti kako učiti, socijalne i građanske kompetencije, inicijativnost i poduzetništvo, kulturnu svijest i izražavanje te motoričke kompetencije primjerene dobi.

Ovaj program pomaže djetetu da razvije vještine potrebne za školu, stvori radne navike i socijalizira se u skupini vršnjaka. Praćenjem razvoja djeteta moguće je uočiti njegove posebne potrebe i prema tome usklađivati odgojne postupke

U predškoli djeca šire spoznaju o životu u dječjoj zajednici, kroz igru stječu nova znanja, iskustva, razvijaju sposobnosti, stvaralačke potencijale te istražuju. U tom razdoblju izuzetno je važno i učenje komunikacijskih vještina. Predškola je prilika da djeca, prije svega steknu samopouzdanje, uče i vježbaju samostalnost, steknu vještine u odnosima s drugom djecom i odraslima. Programom predškole želi se omogućiti djeci da nauče iskorištavati poticaje iz okoline i svoje osobne, te postignu dobre razvojne rezultate – rezultate koje omogućuju zadovoljavajuće i kompetentno sudjelovanje u grupama, zajednicama i širem društvu kojima osoba pripada.

Organizacija rada, programske zadaće i uvjeti provedbe omogućavat će zadovoljavanje djetetovih potreba i to:

- zadovoljavanje dječjih primarnih (bioloških) potreba
- nastojanje da dijete dobije osjećaj sigurnosti i prihvaćenosti

- pružanje svakom djetetu prigode za samoostvarivanje i stjecanje povjerenja u sebe, a time i stvaranje pozitivne slike o sebi i o svojim mogućnostima

3. Materijalni uvjeti

Na dijete i njegovu aktivnost djeluje cjelokupno oblikovanje prostora u kojem dijete živi. Dijete otuda prima važne poruke o sebi i drugima, poticaje i ograničenja za svoje aktivnosti i djelovanje. Stoga je oblikovanje cjeloukupne materijalne sredine u dječjem vrtiću, bitan aspekt odgoja.

Program predškole, za djecu koja nisu polaznici vrtića, provodit će se u prostorima namijenjenima za provođenje programa predškole u Dječjim vrtićima Palčica, Pčelica i Izviđač. Prostor će sadržavati sljedeće: sobu dnevnog boravka s pripadajućim garderobnim i sanitarnim prostorom. Iz sobe dnevnog boravka moguć je izlazak na polunatkrivenu terasu.

Vanjska igrališta, ovih vrtića, opremljena su ljuljačkama, penjalicama, klackalicama, vrtuljcima i toboganima. Prostorije su dobro osvijetljene, opremljene su sustavom za grijanje i hlađenje, te općom i didaktičkom opremom koja zadovoljava sve sigurnosne standarde. Sobe dnevnog boravka opremljene su različitim materijalima i didaktičkim sredstvima za poticanje: spoznajnog razvoja, govora, komunikacije, izražavanja i stvaralaštva, socio-emocionalnog te tjelesnog i psihomotornog razvoja. Didaktička oprema, igračke i sredstva (oblikovani i neoblikovani materijal), grupirat će se prema svrsi, vrstama i centrima aktivnosti.

Svi poticaji se nalaze na djeci lako dohvatljivom i pristupačnom mjestu kako bi se poticala i omogućila samostalnost u igri i biranju ponuđenih sredstava.

Organizacija prostora promišljat će se i osmišljavati u skladu s potrebama djece, zadacima i uvjetima u kojima se program provodi. Prostor će se strukturirati na način da omogućuje igru u malim skupinama te osigurava dovoljno prostora za ugodno druženje cijele skupine.

4. Odgojno-obrazovni rad

Koncepcija ovog programa zasniva se na Programskom usmjerenju predškolskog odgoja i obrazovanja, tj. na humanističko razvojnom pristupu te spoznaji o specifičnim osobinama i zakonitostima razvoja predškolske djece. Humanistički razvojna koncepcija otvara mogućnosti unaprjeđivanja kvalitete djetetova života u cjelini, što obuhvaća izražavanje, ostvarivanje i maksimalno razvijanje individualnih mogućnosti djeteta.

Program polazi od načela, vrijednosti i ciljeva Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Prema **načelima**, Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, nastojat će se osigurati uvjete za ostvarivanje visoke razine **fleksibilnosti** odgojno-obrazovnoga procesa koja omogućuje prilagodljivost konkretnim mogućnostima, potrebama i interesima djece i odraslih u ustanovi, kao i uvjetima i kulturi sredine u kojoj ustanova djeluje.

U skladu sa vrijednostima Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, programom predškole, dijete će se poticati na aktivno usvajanje znanja u poticajnome socijalnom i fizičkom okruženju vrtića, u interakciji s materijalima i drugom djecom te uz neizravnu potporu odgojitelja. Fizičko okruženje formirat će se prema potrebama, interesima i mogućnostima svakog djeteta.

Vodeći se humanizmom i tolerancijom djecu će se poticati da uče prepoznati i prihvatiti svoje i tuđe potrebe, poštovati različitosti i graditi skrbne odnose s drugima te zajedno organizirati aktivnosti koje mogu moralno, materijalno i duhovno podizati kvalitetu života cjelokupne grupe tj. zajednice. Takav pristup promovira inkluziju djece s posebnim potrebama i pravima kako u redoviti odgojno-obrazovni program vrtića, tako i u posebni program, program predškole.

Nastojat će se poticati razvoj osobnog identiteta djeteta i osnaživati ga da bude dosljedno samo sebi, razvija samopoštovanje, stvara pozitivnu sliku o sebi te izgrađuje osjećaj sigurnosti u susretu s novim ljudima i iskustvima u užem i širem socijalnom okruženju.

Nadalje, Vrtić će djeci omogućiti slobodu izbora aktivnosti, sadržaja, partnera za aktivnosti, prostora i načina oblikovanja aktivnosti te ih poticati da za svoje izbore uče

preuzimati odgovornost. Djecu treba poticati i sustavno osposobljavati na samoprocjenu vlastitog djelovanja, mišljenja, učenja, komunikacije s drugima i sl., kao osnovne alatke razvoja odgovornosti.

Autonomija djece poticat će se kroz samostalno donošenje odluka i vršenje izbora, ostvarenje vlastitih prava te iznošenje i zastupanje vlastitog mišljenja. Ona se razvija poticanjem inicijativnosti i samoorganizacije djeteta u oblikovanju vlastitih aktivnosti.

Programom predškole poticati će se i razvoj kreativnosti kod djece. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, kreativnost kao odgojna vrijednost predstavlja osnovu razvoja djeteta u inicijativnu i inovativnu osobu koja je u stanju prepoznati, inicirati i oblikovati različite kreativne aktivnosti i pronalaziti originalne pristupe rješavanju različitih problema. Ta odgojna vrijednost oslanja se na prihvaćanje prirodne kreativnosti djeteta, koju tijekom odgojno-obrazovnoga procesa treba njegovati, poticati i razvijati različitim oblicima izražavanja i stvaranja.

U neposrednom radu s djecom biti će zastupljena dinamika raznovrsnosti i fleksibilnosti u realizaciji aktivnosti. Koristit će se materijali, poticaji i postupci kojima će se integrirano utjecati na sva razvojna područja djeteta; tjelesni, socijalni, emocionalni i spoznajni. S obzirom na cilj programa prioritet je omogućiti djeci stjecanje i uvježbavanje temeljnih socijalnih kompetencija. Polaziti će se od interesa, mogućnosti i potreba djece jer je svako dijete jedinstveno, neponovljivo, različito od druge djece. Permanentno će se pratiti, analizirati i pravovremeno reagirati na individualni razvoj svakog djeteta.

U radu s djecom voditi će se računa o osiguravanju uvjeta za ravnopravni tretman njege, brige za zdravlje i tjelesni razvoj. Sve ove zadaće ostvarivat će se kroz različite tipove aktivnosti s djecom, budući da se sva područja razvoja međusobno isprepliću.

Sadržaji i vrste aktivnosti

- životno - praktične i radne aktivnosti: aktivnosti vezane uz biološke potrebe, njegu djeteta, kućne poslove, izradu raznih predmeta i sl.
- istraživačko - spoznajne aktivnosti: manipuliranje predmetima, promatranje, upoznavanje, jednostavno eksperimentiranje, šetnje prirodom, opažanje i uzgoj bilja, promatranje prirodnih pojava i promjena u prirodi

- aktivnosti vezane uz prostorne i vremenske odnose
- igre i aktivnosti za stvaranje pozitivne slike o sebi
- igre i aktivnosti za poticanje socijalne kompetencije djece
- društvene igre, igre s pravilima, igre logičkog zaključivanja, igre za poticanje pamćenja i opažanja
- igre za poticanje predčitalačkih i predmatematičkih vještina: poticanje slušne i vizualne percepcije i pamćenja, orijentacije u prostoru, vizualno - motorne koordinacije, razvijanje fonološke svjesnosti, te glasovne raščlambe i povezivanja
- aktivnosti vezane uz razvoj komunikacije: govorne igre, čitanje i pričanje priča, dramatizacija, likovno izražavanje
- aktivnosti vezane uz razvoj motorike: tjelesno vježbanje i sl.

5. Njega i skrb za tjelesni rast i zdravlje djece

Prilikom upisa u program predškole, roditelji svakog djeteta priložit će liječničku potvrdu o njegovom zdravstvenom stanju te dodatnu dokumentaciju, ako postoje specifične okolnosti u vezi zdravlja djeteta. Roditelji će također ispuniti anketni upitnik, da bi se što bolje mogli upoznati s navikama i potrebama djece.

Za vrijeme trajanja programa vodit će se evidencija o zdravstvenom stanju djeteta, izostancima, napredovanju ili poteškoćama u razvoju, te će se nastojati otkloniti poteškoće u suradnji s roditeljima, odgojiteljima i stručnim timom. Po potrebi će se zatražiti i mišljenja vanjskih suradnika.

U neposrednom radu s djecom omogućit će se susret sa stomatologom/icom s ciljem razvijanja svijesti o higijeni zubi i usne šupljine, te redovitim kontrolama kod stomatologa.

Kroz različite aktivnosti nastojat će se razviti pozitivni stavovi o zdravoj prehrani i primjerenim higijenskim navikama.

Osigurat će se primjerene higijensko – preventivne mjere u unutarnjem i vanjskom prostoru s ciljem očuvanja zdravlja djeteta za vrijeme trajanja programa predškole.

6. Naobrazba i usavršavanje odgojnih djelatnika

Strategija stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika provodi se u svrhu jačanja njihovih kompetencija te trajnog i sustavnog rada na podizanju kvalitete odgojno obrazovnog procesa. Strategije obrazovanja potrebno je stalno preispitivati i osnaživati, jer se djeca i društvo mijenjaju takvom brzinom da je sve teže odgovoriti zahtjevima koji se pred njih postavljaju. U svrhu ostvarenja temeljnog cilja Programa treba jačati temeljne kompetencije odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja. Unapređivanje uvjeta za kvalitetan odgojnoobrazovni kontinuitet osigurat će se putem stalnog podizanja razina osobnih i profesionalnih kompetencija (cjeloživotno učenje) stručnjaka svih stručnih profila u odgojnoobrazovnim ustanovama.

Otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse osnaživat će se kroz kontinuirano istraživanje i unapređivanje kvalitete odgojno-obrazovnoga procesa od samih praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića; osposobljavanjem praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića za istraživanje i aktivno promišljanje vlastite odgojno-obrazovne prakse, povezivanjem svih sudionika odgojno-obrazovnoga procesa koji uče, istražuju i mijenjaju odgojnu i obrazovnu praksu i dijele to iskustvo s drugima u zajednicama koje uče.

Stručno usavršavanje odvijat će se:

- a) Individualno
- b) unutar ustanove
- c) u vanjskim ustanovama

Individualno usavršavanje

- proučavanje suvremene stručne literature i periodike

Unutar ustanove i u vanjskim ustanovama

- sudjelovanje na seminarima, predavanjima, radionicama i stručnim skupovima

7. Suradnja s roditeljima

Jedno od mjerila kvalitete ustanove, osim omjera broja djece i odgojitelja, jest upravo mogućnost i način sudjelovanja roditelja u radu i organizaciji predškolske ustanove.

Osmišljena i sadržajna suradnja s roditeljima olakšava djetetov prijelaz iz obiteljskog okruženja u novu sredinu te je važna za uspješnu realizaciju programa predškole.

Razvoj i sazrijevanje djeteta uvjetovano je stalnim interakcijama između djeteta i okoline u kojoj se nalazi.

Suradnja sa roditeljima ostvarivat će se kroz slijedeće oblike:

- Roditeljski sastanci (informativnog i komunikacijskog tipa)
- Individualne konzultacije po potrebi, na zahtjev roditelja i stručnih suradnika Vrtića
- Uključivanje roditelja u realizaciju programa
- Pismeni oblici suradnje : obavijesti informativnog karaktera, letci i ankete za roditelje

Roditelje tj. skrbnike djeteta prihvaćat će se i poštovati kao ravnopravne članove vrtića – partnere, koji ustanovu obogaćuju svojim individualnim posebnostima te svojom vlastitom kulturom i time pridonose kvaliteti ustanove u cjelini.

Kvalitetan partnerski odnos odgojitelja i roditelja tj. skrbnika djece ostvarivati će se u uvjetima u kojima je roditeljima tj. skrbnicima djece omogućeno provođenje vremena sa svojom djecom u odgojnim skupinama, praćenje i djelatno sudjelovanje u neposrednome odgojno-obrazovnom procesu te upoznavanje vlastite djece u drukčijem kontekstu od obiteljskoga. (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Narodne novine, 5/15).

Dječji vrtić i obitelj prirodno su usmjereni jedno na drugo jer imaju zajednički cilj, a to je zdravo, samopouzdan, kompetentno, odgojeno i obrazovano dijete.

8. Suradnja sa vanjskim ustanovama

Kako bi Program mogao funkcionirati kao „zajednica koja uči“ izgradnja kvalitetnih odnosa sa lokalnom zajednicom jedan je od uvjeta koje je nužno zadovoljiti. Zajednica je od središnje važnosti za socijalni i emocionalni razvoj djece.

Suradnja će se odvijati na sljedećim razinama:

- suradnja unutar Vrtića i s Vrtićima u županiji
- suradnja s osnovnim školama
- suradnja sa školskim dispanzerima
- suradnja s Jedinicom za poremećaje razvojne dobi
- suradnja s Centrom za socijalnu skrb
- suradnja s udrugama na lokalnoj razini

Suradnjom vrtića i škole nastojat će se osigurati pretpostavke za nesmetanu i što „prirodniju“ prohodnost/kontinuitet u odgoju i obrazovanju, što podrazumijeva zajedničko djelovanje svih sudionika koje je usmjereno na dijete i njegovu dobrobit, vodeći računa ponajprije o psihofizičkim osobinama djece, njihovim potrebama i mogućnostima, a u cilju cjelovitog razvoja, odgoja i obrazovanja djece.

Suradnja s vanjskim ustanovama planira se u svim zadaćama koje u svojoj realizaciji zahtijevaju uključenost vanjskih suradnika, nadležnih institucija, lokalne uprave ili drugih društvenih subjekata. Suradnja je vezana uz sadržaje za obogaćivanje života djece.

Također su to ustanove koje za odgojitelje, stručne suradnike i ravnatelje organiziraju stručno usavršavanje i pružaju stručnu pomoć, kao što je to npr. Agencija za odgoj i obrazovanje.

9. Vrednovanje programa

Vrednovanje se smatra najučinkovitijim pristupom za unaprjeđenje odgojno - obrazovne prakse. U praćenju i vrednovanju programa sudjelovat će odgojitelji, stručno razvojni tim, a vrednovanje mogu vršiti i nadležne ustanove, primjerice Agencija za odgoj i obrazovanje.

Odgojitelji će planirati aktivnosti tj. vršiti izbor sadržaja, aktivnosti na osnovu pažljivog praćenja, promatranja i procjenjivanja interesa i aktivnosti djece te na osnovi prijedloga koje daju djeca.

Svaki odgojitelj promatrajući, skuplja informacije o stupnju dječjeg razvoja, o sposobnostima, sklonostima i interesima te na taj način može učiniti okruženje dovoljno poticajnim i odgovarajućim za dijete. Na temelju realizacije i evaluacije aktivnosti prave se prijedlozi za nove aktivnosti.

Odgojitelju kao refleksivnom praktičaru koji promatra, analizira i osvještava svoje pogreške, potrebna je stručna pomoć od strane stručne službe, posebno pedagoga.

Osnovni zadatak pedagoga kao promatrača ili pomagača jest da zajedničkim promatranjem identificira nesklad odgojiteljevih namjera, stavova, riječi i realizacije u interakcijskom procesu.

Program će se pratiti i putem snimanja, upitnika, anketa i sl.

Odgojitelj nije realizator već kritički, refleksivni istraživač svoje prakse, stvaratelj kurikulumu. Da bi to postao treba razviti sposobnost samouvida ili samoprocjene svog rada i vrijednosti koje on zastupa u svom radu.

10. Financiranje programa

Program Predškole financirat će se iz:

- proračuna Osnivača (grad Dubrovnik)
- iz sredstava Vrtića
- iz sredstava MZOS

11. Zaključak

Ustroj programa predškole prilagođen je potrebama i pravima djeteta.

Ovim Programom omogućeno je djeci, godinu dana pred polazak u školu, za onu djecu koja do sada nisu bila uključena u sustav predškolskog odgoja, da obogate svoja socijalna iskustva i razvijaju specifične oblike socijalnog ponašanja.

Djeca prirodno uče čineći, istražujući i raspravljajući s djecom i odraslima tj. uče u aktivnoj izravnoj interakciji sa svojim fizičkim i socijalnim okruženjem.

12. Literatura

- Cvetković Lay Jasna , Vid Pečjak, *Možeš i drukčije – priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja*, Alinea, Zagreb, 2004.
- Deklaracija o pravima djeteta; Ljudska prava – osnovni međunarodni dokumenti, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
- Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, (Narodne novine, 63/08 i 90/10)
- Juul jasper, *Vaše kompetentno dijete*, Educa, Zagreb, 1996.
- Katz, L.G., McClellan, D.E., *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije*, Zagreb, Educa, 1999.
- Kirsten A., Hansen R. K., Kaufmann K., Burke Wash., *Kurikulum za vrtiće*, Zagreb, Udruga roditelja korak po korak, 2001.
- Ljubetić Maja, *Važno je znati kako živjeti, Rano otkrivanje poremećaja u ponašanju predškolske djece*, Zagreb, Alinea 2001.
- Ljubetić, M., *Vrtić po mjeri djeteta*, Zagreb, Školske novine, 1999.
- Maleš Dubravka , Mirjana Milanović, Ivanka Stričević, *Živjeti i učiti prava, Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*, Filozofski fakultet, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Zagreb, 2003.
- Markočić M. i suradnici, *Program predškole; zakonske i stručne pretpostavke organizacije i provedbe programa; radna mapa*, Zavod za unapređivanje školstva, Zagreb, 2003.
- Miljak, A., *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*, Zagreb, Persona, 1996.
- Miljak, Arijana, Vujičić, Lidija, *Vrtić u skladu s dječjom prirodom „Dječja kuća“*, Rovinj: Predškolska ustanova Dječji vrtić i jaslice „Neven, 2002.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Narodne novine, 5/15
- Starc B., Čudina Obradović M., Pleša A., Profaca B., Letica M., *Osobine i*

psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi, Zagreb, Golden Marketing, 2004.

- Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece, Zagreb, Glasnik Ministarstva prosvjete i športa, 1991.
- Slunjski Edita, *Integrirani predškolski kurikulum – rad djece na projektima*, „Mali profesor“, Zagreb, 2001.
- Slunjski Edita, *Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću – organizaciji koja uči*, Mali profesor, Zagreb, 2006.
- Strategija razvoja stručnog usavršavanja u agenciji za odgoj i obrazovanje, 2009. – 2013, Agencija za odgoj i obrazovanje, www.azoo.hr
- Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole – MZOS, 25. kolovoza 2014.
- Upute za pisanje programa u svrhu provođenja postupka verifikacije (www.azoo.hr od 17. 11. 2010.)
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN broj 10/97., 107/07., 94/13.)

13. Prilozi

- Diplome o završenoj stručnoj spremi odgojiteljica